

Psychologische theorieën in seksonderzoek en seksuologische hulpverlening

Citation for published version (APA):

Gijs, L., & van Lankveld, J. J. D. M. (2020). Psychologische theorieën in seksonderzoek en seksuologische hulpverlening: Een stand van zaken. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 44(2), 53-57.
<https://www.tijdschriftvoorseksuologie.nl/artikelen/item/858-psychologische-theorieen-in-seksonderzoek-en-seksuologische-hulpverlening-een-stand-van-zaken>

Document status and date:

Published: 01/01/2020

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Document license:

Taverne

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 06 Dec. 2024

Open Universiteit
www.ou.nl

Psychologische theorieën in seksonderzoek en seksuologische hulpverlening: Een stand van zaken

Luk Gijs¹, Jacques van Lankveld²

¹ *Instituut voor Familiale en Seksuologische Wetenschappen, KU Leuven, België*

² *Open Universiteit, Nederland*

Samenvatting

Dit themanummer "Psychologische theorieën in seksonderzoek en seksuologische hulpverlening" geeft via acht artikelen een overzicht van gangbare psychologische theorieën over seksualiteit. Nadat gesignaleerd werd dat de seksuologie veelal atheoretisch is, worden de besproken psychologische theorieën gesitueerd binnen de seksuologische theorievorming. Daarna worden de specifieke artikelen toegelicht. Terwijl in deze inleiding de klemtoon ligt op het beschrijven van de stand van zaken van de psychologische theorievorming over seksualiteit, zal in een afsluitend editoriaal van een vervolgnummer, dat verschijnt in december, ook expliciet aandacht besteed worden aan de vraag "Hoe goed is de kwaliteit van onze psychologische theorieën over seksualiteit?"

In 1976 schreef de sociaal psycholoog Jos Frenken in zijn nog steeds lezenswaardige "Afkeer van seksualiteit. Sociaal-seksuologisch onderzoek onder 600 gehuwden" dat theorievorming broodnodig is in de seksuologie (Zie kader 1 voor een definitie van theorie vorming).

Kader 1. Definitie van theorie(vorming)

Het concept theorievorming verwijst naar het maken van een geheel van uitspraken, die systematisch geordend en onderling verbonden zijn ter verklaring (of begrijpen) van (de empirische data over) een fenomeen (gemodificeerd naar Meerling, 1981).

Frenken (1980) karakteriseerde de seksuologie als interdiscipline als theoretisch tamelijk naïef. Hoewel er analyses zijn van de (problemen met) theorievorming in de seksuologie (bijvoorbeeld Bancroft, 2000a; Geer & O'Donohue, 1987; Tolman & Diamond, 2014; Weis, 2002) en er vele theorieën over seksueel gedrag en de seksuele ervaring zijn (zie figuur 1), wordt regelmatig gesignaleerd dat veel seksuologisch onderzoek en hulpverlening atheoretisch is (bijvoorbeeld Byers & Rehman, 2014).

Wat die zorg over een gebrek aan theorievorming precies inhoudt, is echter niet helemaal duidelijk. Betreft het: (1) Een gebrek aan theoretische fundering van veel seksuologisch onderzoek; of de kritiek dat veel onderzoek ontworpen en uitgevoerd wordt op basis van

een empirische dataverzameling met een bepaalde methode, zonder theoretische kadering (voor en na de dataverzameling); (2) Een gebrek aan theorievorming binnen het gangbare biopsychosociale paradigma, dat daarmee het risico loopt te verzanden in een lijst van "data zonder samenhang"; Hiermee wordt bedoeld dat er weliswaar gezegd wordt dat er drie dimensies zijn aan seksueel gedrag, en van daaruit op basis van onderzoek een lijst kan worden gemaakt van factoren die seksueel gedrag (ont)regelen, maar dat de samenhang tussen deze drie biopsychosociale dimensies niet inzichtelijk gemaakt wordt, noch dat de processen en structuren die deze samenhang tot stand brengen geëxpliciteerd (kunnen) worden; of (3) Een gebrek aan paradigmatische theorievorming, dat wil zeggen theorievorming die (in voldoende mate) gevalideerd is en toonaangevend is in een wetenschappelijke (inter)discipline? Of dat alles tegelijk?

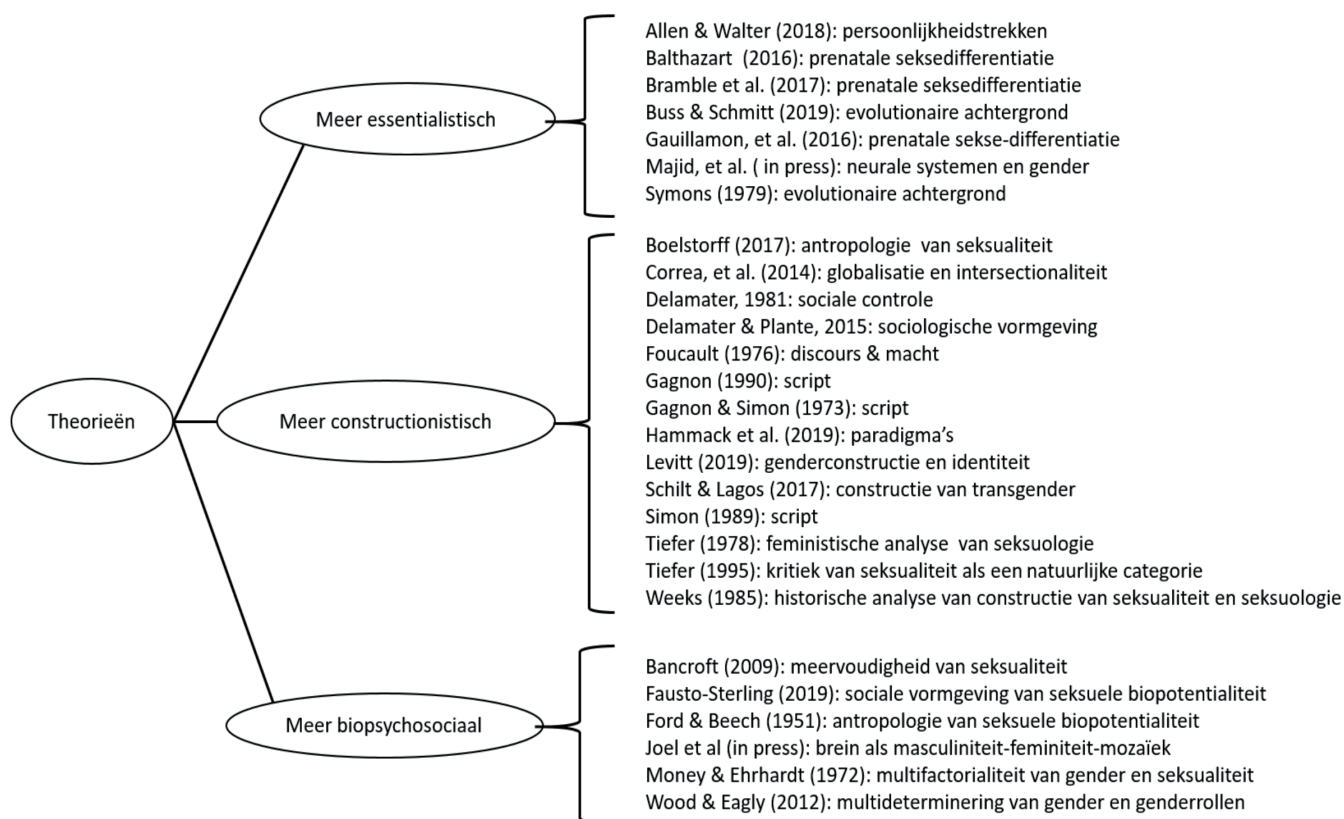
Zonder een grondige conceptuele analyse van de seksuologie is het niet makkelijk om een antwoord te geven op de zonet gestelde vragen. Bovendien suggereert de karakterisering van Frenken (1980) dat er specifieke (meta)theorievorming is in de seksuologie, maar is dat zo? Ja en neen, denken wij. *Ja*, in de zin dat essentialisme, constructionisme en het biopsychosociale paradigma met elkaar wedijveren en een metatheoretische uitwerking hebben (zie bijvoorbeeld Bancroft, 2000b; 2009). Het essentialisme conceptualiseert seksualiteit (vooral) als een intrinsiek kenmerk van mensen met een - evolutionair bepaald - universeel basispatroon. Heel anders, ziet het constructionisme seksualiteit (vooral) als het resultaat van sociale processen, gesitueerd binnen een bepaalde cultuur, samenleving, en historische periode. Het biopsychosociale gezichtspunt beschouwt seksualiteit als een meervoudige interactie tussen biologi-

Prof. Dr. L. Gijs is Universitair Hoofddocent aan het Instituut voor Familiale en Seksuologische Wetenschappen van de Katholieke Universiteit Leuven.

Prof. Dr. J. Van Lankveld is Hoogleraar Klinische Psychologie aan de Open Universiteit Heerlen.

Figuur 1. Een illustratief overzicht van theorievorming in de seksuologie.

Illustratief betekent dat de gekozen publicaties als een goed voorbeeld gezien worden van theorievorming binnen een essentialistisch, constructionistisch of biopsychosociaal gezichtspunt. Hoewel nagenoeg alle theorieën een biopsychosociaal gezichtspunt onderschrijven, zijn sommigen sterker essentialistisch, constructionistisch, of biopsychosociaal. Overeenkomstig het accent dat ze het sterkste leggen, zijn deze theorieën hier geordend binnen het meta-perspectief waarbinnen ze het beste passen. Ook wordt met een enkel woord aangegeven waarover de betreffende publicatie gaat.

sche, psychologische en sociale factoren. *Nee*, in de zin dat er geen specifieke seksuologische theorievorming is (Everaerd, 1981; Gijs, et. al., 2018). Dat laatste hoeft niet persé problematisch te zijn. Immers, zolang specifieke theorieën niet miskennen dat theorievorming vanuit zowel bio-, psycho-, als socio-perspectief gedaan kan worden, kan en wordt de seksuologische theorievorming gevoed door de ontwikkeling van specifieke theorieën binnen de verschillende wetenschappelijke basisdisciplines (Everaerd, 1981; Gijs, et. al., 2018; Weiss, 1988a+b; 2002). Deze achtergrond is een eerste motivatie voor dit themanummer over psychologische theorieën over seksualiteit. Het is onze overtuiging dat een stand van zaken van gangbare psychologische theorieën die seksualiteit analyseren anno 2020 een nuttige bijdrage levert aan de seksuologische theorievorming. Hetzelfde geldt eveneens voor biologische/biomedische, en sociologische/antropologische en historische theorieën. Deze komen echter niet aan bod in dit themanummer. De reden daarvoor is dat ondergetekenden psychologen zijn en onze expertise binnen de psychologie is gesitueerd. Wij moedigen onze collega's dan ook aan om themanummers samen te stellen over de twee andere dimensies van het biopsychosociale paradigma.

Welke psychologische theorieën worden in dit themanummer geëvalueerd? Op basis van onze kennis van de seksuologie in de Lage Landen hebben ondergetekenden een keuze gemaakt om een aantal psychologische theoretische gezichtspunten voor het voetlicht te brengen. We streefden niet naar een volledig overzicht van alle psychologische theorievorming [denk naast de besproken theorieën bijvoorbeeld aan theorieën over pornogebruik (bijvoorbeeld Malamuth, 2018; Wright, et al., 2015) of de effecten van alcohol op seksueel gedrag (bijvoorbeeld George, 2019)]. Wel beoogden we een aantal theorieën onder de aandacht te brengen die invloedrijk zijn in de Lage Landen. Alvorens onze keuze nader te beschrijven, lichten we toe welke opdracht we aan onze collega's meegegeven hebben. Naast de stand van zaken wat betreft de seksuologische theorievorming, was een tweede motivatie voor dit themanummer om de relevantie voor onderzoek en klinische praktijk, en de mate van succes van de besproken theorieën te belichten. Deze operatie is ook op andere deelgebieden van de psychologie uitgevoerd. Zo verscheen er een "special issue" "Mountain climbing in the dark" in het tijdschrift *Perspectives on Psychological Science* over de toekomst van de psychologie. De editor, Robert Sternberg (2017),

legde volgende vragen voor aan een aantal prominente psychologen:

1. Geloof je dat de psychologische wetenschap zich in de juiste richting beweegt?
2. Waarom denkt u dat? Welke aspecten zijn goed? En welke niet?
3. Als er veranderingen nodig zijn in de psychologische wetenschap, welke zijn dat dan?
4. Deel uw wijsheid! Welk advies wil u geven aan jonge collega's wat betreft het (gaan) beoefenen van de psychologische wetenschap?
5. Vertel een beetje over u zelf en beschrijf wat u denkt bijgedragen te hebben aan de ontwikkeling van de psychologie.

Naar aanleiding van deze uitgangsvragen dachten ondergetekenden dat het leerrijk en nuttig zou zijn om een soortgelijk themanummer te maken over de (psychologische) theorievorming in de seksuologie. Meer specifiek vroegen wij de door ons benaderde auteurs om volgende vragen als leidraad te nemen:

1. Wat is de actuele inhoud van de betreffende theorie?
2. Wat is het gangbare onderzoeksparadigma binnen dit theoretisch perspectief?
3. Waarom is het betreffende perspectief een valide perspectief? Met daarbij ook aandacht voor de vraag: is er vooruitgang of stilstand binnen het theoretische perspectief?
4. Wat zijn de theoretische en methodische knelpunten/uitdagingen van het betreffende theoretische perspectief?
5. Wat zijn de klinische en preventiekundige implicaties van het betreffende perspectief?

We hebben overigens de bijdragende auteurs een grote mate van vrijheid gegeven in hoe ze de huidige theoretische stand van zaken wensten te beschrijven. Dat sluit niet uit dat alle bijdragen het peer review proces hebben doorlopen.

Psychologische theorieën over seksualiteit: Een overzicht van dit themanummer

In dit themanummer, dat verschijnt in twee nummers van het Tijdschrift voor Seksuologie, het huidige nummer en het december-nummer, zijn acht artikelen opgenomen over specifieke psychologische theoretische perspectieven. De eerste zes betreffen meer algemene theorieën en de laatste twee gaan over de psychologische theorievorming over twee belangrijke seksuologische thema's: gender(incongruentie) en atypische seksuele interesses of parafilieën. Hier worden de vier bijdragen aan dit eerste deel nader toegelicht. De vier artikelen van deel twee, zullen we in het december-nummer. Naast de twee genoemde artikelen over gender(incongruentie) en atypische seksuele interesses, zijn de andere twee thema's cognitieve en evolutionair psychologische theorievorming over seksualiteit.

Deel 1

De eerste twee artikelen van (deel 1 van) dit themanummer focussen op (systemische) sociale processen en sociale contexten als belangrijk(st)e vormgevers aan seksualiteit.

Ine Vanwesenbeeck analyseert de sociale theorievorming over gender en seks. Gender en seks worden niet geconceptualiseerd als statische individuele eigenschappen, maar als sociaal geconstrueerde begrippen/categorieën. Kernconcepten zijn *scripts*, *structures* en *discourses*, alsook *“doing gender”*. De prototypische illustraties die Vanwesenbeeck gebruikt zijn heteronormativiteit en genderseksnormativiteit. Vanwesenbeeck definieert heteronormativiteit in navolging van Wieringa (2020) als *‘a regime in which sexual conduct and kinship relations are organized in such a way that a specific regime of heterosexuality becomes the culturally accepted ‘natural’ order’*. Genderseksnormativiteit verwijst naar het geheel aan normatieve voorstellingen over gender en seksualiteit. Vanwesenbeeck geeft niet alleen een beschrijving van dit perspectief, maar expliciteert ook zeer terecht de moreel-maatschappelijke consequenties van dit gezichtspunt wanneer ze dit sociaal-theoretisch perspectief vergelijkt met perspectieven zoals het essentialisme en het biologisme, en wanneer ze een analyse maakt van de gevolgen van radicaal feminisme en liberaal feminisme.

Marieke Dewitte beschrijft de meerwaarde van de hechtingstheorie om seksualiteit te begrijpen.

“Wat impliceren de verschillende hechtingsoriëntaties voor een (niet) problematische seksualiteitsbeleving en gedrag?” is de centrale vraag van deze bijdrage. Dewitte formuleert ook een aantal verbeterpunten voor de klassieke toepassingen van de hechtingstheorie op seksualiteit. Er is behoefte aan meer aandacht voor positieve seksualiteit en hechting, aan minder statische opvattingen van hechting en aan meer erkenning van seksuele diversiteit in de hechtingstheorie.

Na deze twee sociaal-interactionele benaderingen, analyseren *Mark Henckens* en *Walter Everaerd* seksualiteit als een emotie. Centraal staat de zienswijze dat seksualiteit prima bestudeerd kan worden als een emotie, dat is een psychologisch mechanisme met drie componenten: actiebereidheid, *arousal* en affect. Belangrijke thema's die Henckens en Everaerd aansnijden is hoe dit trio beïnvloed wordt door een waarderingsproces van stimuli tegen de achtergrond van onze psychologische belangen en tot een gevoel leidt, ofwel de bewuste ervaring van een emotie. Concreet wordt de theorie “seks als een emotie” geïllustreerd aan de hand van hyperseksualiteit. Ook belangrijk is dat Henckens en Everaerd uitdrukkelijk beargumenteren wat de beperkingen zijn van de zienswijze “seks is een emotie”. Daarmee maken ze hun theoretisch gezichtspunt eerder sterker dan zwakker, omdat hun theorie een zekere algemene reikwijdte heeft, maar ook leidt tot specifieke predicties en daardoor sterk falsifieerbaar is (Gawronski & Bodenhausen, 2015).

Seksueel gedrag kent een ontwikkeling doorheen de levensloop van conceptie tot dood. Welke mecha-

nismen maken het mogelijk dat gedrag zich ontwikkelt en (soms) verandert in het leven? *Stephanie Both* focust op de rol die basale leerprocessen als klassieke en operante conditionering, counterconditionering, habituatie en extinctie spelen in de ontwikkeling van gezond en verstoord seksueel gedrag. Gelijkenissen en verschillen tussen mannen en vrouwen krijgen expliciete aandacht. Hoewel Both een lans breekt voor leertheoretische benaderingen, is ze zich goed bewust van de uitdagingen van dit perspectief: de spanning tussen interne en ecologische validiteit en het nog (teveel) ontbreken van effectieve klinische interventies die ontwikkeld werden vanuit leertheoretisch perspectief. Velen zullen zich hier ook het klassieke spanningsveld herinneren tussen optimalisatie van interne validiteit versus optimalisatie van externe validiteit. Both gaat ook in op de relatie tussen leren en geheugen (opslagverandering).

Met de bijdrage van Both wordt deel 1 van dit themanummer afgesloten. De overige vier theoretische bijdragen verschijnen in het december-nummer van het Tijdschrift voor Seksuologie.

Tenslotte: Een laatste inleidende precisering

Wellicht ten overvloede willen we deze inleiding afsluiten met een opmerking, een wens en een dankwoord. De opmerking is dat we graag de definitie van een theorie met kader 1 in herinnering brengen (zie voor formele analyses bijvoorbeeld: Gawronski & Bodenhausen, 2015; Gray, 2017). Met deze definitie wordt ook meteen duidelijk waarom theorievorming in de seksuologie broodnodig is: ze maakt het mogelijk om over het geheel van alle beschikbare data verbanden te leggen zodat er een verklaring of een begrijpen van een fenomeen (bijvoorbeeld seksualiteit) bewerkstelligd wordt en ook predicaties gedaan kunnen worden over datzelfde fenomeen.

De wens verwijst naar de spanning tussen theorie en praktijk. Veel theoretici menen dat in navolging van Kurt Lewin (1951) niets zo praktisch is als een goede theorie. Vele klinici kijken daar toch wat anders tegen aan en menen dat veel theoretische gezichtspunten een tekort aan bruikbaarheid (of ecologische validiteit) hebben. Wij verwachten niet dat dit themanummer deze spanning zal oplossen, al hopen we wel dat het deze spanning zal verminderen. Onze wens is echter dat seksuologische klinici hun licht laten schijnen op dit themanummer en terugkoppelen wat ze boeiend en nuttig vonden voor hun klinische praktijk, maar ook aangeven wat ze missen. Zo hopen we bij te dragen aan een scientist-practitioner ideaal in de seksuologie.

We danken onze auteurs voor hun noeste arbeid en voor hun bereidwilligheid om redactionele evaluaties te verwerken. Ook willen we dit themanummer opdragen aan Walter Everaerd, een mentor van ons en van vele seksuologen, die overleed op 4 oktober 2019, en die steeds het belang van empirische onderbouwing van ons werk én van theorievorming enthousiast benadrukte.

Literatuur

- Allen, M. S., & Walter, E. M. (2018). Linking big five personality traits to sexuality and sexual health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, *144*, 1081-1110.
- Balthazart, J. (2016). Sex differences in partner preferences in humans and animals. *Philosophical Transactions of the Royal Society B*, *371*: 20150118.
- Bancroft, J. (Ed.) (2000a). *The role of theory in sex research*. Bloomington: Indiana University Press.
- Bancroft, J. (2009, 3th ed.). *Human sexuality and its problems*. London: Churchill Livingstone.
- Boellstorff, T. (2007). Queer studies in the house of anthropology. *Annual Review of Anthropology*, *36*, 17-35.
- Bramble, M. S., Lipson, A., Vashist, N. & Vilain, E. (2017). Effects of chromosomal sex and hormonal influences on shaping sex differences in brain and behavior: Lessons from cases of disorders of sex development. *Journal of Neuroscience Research*, *95*, 65-74.
- Buss, D. M. & Schmitt, D. P. (2019). Mate preferences and their behavioral manifestations. *Annual Review of Psychology*, *70*, 23.1 -23.34.
- Byers, E. S. & Rehman, U. Z. (2014). Sexual well-being. In: D. L. Tolman & Diamond, L. M. (Eds.). *APA Handbook of sexuality and psychology: Volume 1: Person-based approaches* (pp. 317-337). Washington: American Psychological Association.
- Correa, S., Davis, B.R. & Parker, R. (2014). Sexuality and globalities. In: D.L. Tolman & L.M. Diamond (Eds.). *APA handbook of sexuality and psychology. Volume 2: Contextual approaches* (pp. 267-308). Washington: American Psychological Association.
- Delamater, J. (1981). The social control of sexuality. *Annual Review of Sociology*, *7*: 263-290.
- Delamater, J. & Plante, R. F. (Eds.) (2015). *Handbook of the sociology of sexualities*. New York: Springer.
- Everaerd, W. (1981). Seksuologie. In: H. C. J. Duijker & P. A. Vroom (Red.). *Codex psychologicus* (pp. 541-547). Amsterdam: Elsevier
- Fausto-Sterling, A. (2019). Gender/sex, sexual orientation, and identity are in the body: how did they get there? *Journal of Sex Research*, *56*, 529-555.
- Ford, C. S. & Beach, F. A. (1951). *Patterns of sexual behavior*. New York: Harper & Row.
- Foucault, M. (1976). *La volonté de savoir*. Paris: Gallimard.
- Frenken, J. (1976). *Afkeer van seksualiteit. Sociaal-seksuologisch onderzoek onder 600 gehuwden*. Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Frenken, J. (1980). Woord vooraf. In: J. Frenken (Red.). *Seksuologie. Een interdisciplinaire benadering* (pp. 7-10). Deventer: Van Loghum Slaterus.
- Gagnon, J. H. (1990). The explicit and implicit use of the scripting perspective in sex research. *Annual Review of Sex Research*, *1*, 1-43.
- Gagnon, J. H. & Simon, W. (1973). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality*. Chicago: Aldine.
- Gawronski, B. & Bodenhausen, G. V. (2015). Theory evaluation. In: B. Gawronski & G. V. Bodenhausen (Eds.). *Theory and explanation in social psychology* (pp. 2-23). New York: Guilford Press.
- Geer, J. H. & O'Donohue, W. T. (1980). *Theories of human sexuality*. New York: Plenum.
- George, W.H. (2019). Alcohol and sexual health behavior: "What we know and how we know it". *Journal of Sex Research*, *56*, 409-424.
- Gijs, L., Aerts, L., Dewitte, M., Enzlin, P., Georgiadis, J., Kreukels, B., & Meuleman, E. (2018). Seksuologie: Een inleidend overzicht. In: L. Gijs, L. Aerts, M. Dewitte, P. Enzlin, J. Georgiadis, B. Kreukels & E. Meuleman. *Leerboek seksuologie* (3de herziene druk, pp. 1-14). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Gray, K. (2017). How to map theory: Reliable methods are fruitless without rigorous theory. *Perspectives on Psychological Science*, *12*, 731-741.
- Hammack, P. L., Frost, D. M. & Hughes, S. D. (2019). Queer intimacies: A new paradigm for the study of relationship diversity. *Journal of Sex Research*, *56*, 556-592.

- Joel, D., Garcia-Falgueras, A. & Swaab, D. (in press). The complex relationships between sex and the brain. *The Neuroscientist*.
- Levitt, H. H.M. (2019). A psychosocial genealogy of LGBT + gender: An empirically based theory of gender and gender identity cultures. *Psychology of Women Quarterly*, 43, 275-297.
- Lewin, K. (1951). *Field theory in social science: Selected papers*. New York: Harper & Row.
- Majid, D. S. A., Burke, S., Manzouri, A., Moody, T. D., Dhejne, C., Feusner, J. D., & Savic, I. (in press). Neural systems for own-body processing align with gender identity rather than birth-assigned sex. *Cerebral Cortex*.
- Malamuth, N. (2018). "Adding fuel to the fire?": Does exposure to non-consenting adult or to child pornography increase risk of sexual aggression? *Aggression and Violent Behavior*, 41, 74-89.
- Meerling (1981). *Methoden en technieken van psychologisch onderzoek. Deel 1: Model, observatie en beslissing*. Amsterdam: Boom Meppel
- Money, J., & Ehrhardt, A. (1972). *Man and woman, boy and girl: The differentiation and dimorphism of gender identity from conception to maturity*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Schilt, K. & Lagos, D. (2017). The development of transgender studies in sociology. *Annual Review of Sociology*, 43, 425-443.
- Simon, W. (1989). Commentary on the status of sex research: The post-modernization of sex. *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 21, 9-37.
- Symons, D. (1979). *The evolution of human sexuality*. Oxford: Oxford University Press.
- Tiefer, L. (1978). The context and consequences of contemporary sex research: A feminist perspective. In: T. McGill, D. Dewsbury, D. & Sachs, B. (Eds.). *Sex and behavior* (pp. 363-385). New York: Plenum Press.
- Tiefer, L. (1995). *Sex is not a natural act & other essays*. Boulder: Westview Press.
- Tolman, D. L. & Diamond, L. M. (2014). Sexuality theory: A review, a revision, and a recommendation. In: D. L. Tolman & L. M. Diamond (Eds.). *APA handbook of sexuality and psychology. Volume 1: Person-based approaches* (pp. 3-27). Washington: American Psychological Association.
- Weeks, J. (1985). *Sexuality and its discontents*. London: Routledge.
- Weis, D. L. (1998a). The use of theory in sexuality research. *Journal of Sex Research*, 35, 1-9.
- Weis, D. L. (1998b). The state of sexual theory. *Journal of Sex Research*, 35, 100-114.
- Weis, D. L. (2002). The need to integrate sexual theory and research. In: M. Wiederman & B. E. Whitley (Eds.). *Handbook for conducting research on human sexuality* (pp.7-24). London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Wieringa, S. (2020). Heteronormativity and passionate aesthetics. In: Z. Davy, A. C. Santos, C. Bertone, R. Thoreson & S. Wieringa (Eds.) *SAGE Handbook of global sexualities* (Vol.1) (pp. 291-312). London: Sage.
- Wood, W. & Eagly, A.H. (2012). Biosocial construction of sex difference and similarities in behavior. In: J.M. Olson & M.P. Zanna (Eds.). *Advances in experimental social psychology* (Volume 46, pp. 55-123). London: Elsevier.
- Wright, P.J., Tokunaga, R.S., & Kraus, A. (2015). A meta-analysis of pornography consumption and actual acts of sexual aggression in general-population studies. *Journal of Communication*, 66, 183-205.

Summary

Psychological theories in sex research and sexological care: A state of the art

This double special issue on psychological theories of sexuality in sex research and clinical treatment is comprised of eight articles on current psychological theories of sexuality. After signaling that much of sexuality is atheoretical, the described psychological theories are situated in sexological theory development. Next, the different psychological contributions to this special issue are described. As an introduction to the first volume of this special issue, we focus on describing the current state of psychological theory development in sexology. The closing editorial will appear at the end of the second volume of this special issue, that is scheduled for release in December this year, and will focus on the evaluation of the quality of current psychological theories of sexuality.